

ANKARA AK-KARA ANKARA

10 Dâhi

Talât HALMAN

25 Şubat 2010 Perşembe sabahı 10 dâhi birden sonsuzluğa geçti. O 10 dâhinin adı, İhsan Doğramacı'ydı. **Birinci Dâhi:** Peditrinin Piri idi. Bazı bilimler tek bir bilginin adıyla özdeşir. Ülkemizde pediatri ile Doğramacı eşanlamlıdır. Tüm bir alanı yeni baştan yarattı bizde Hocabey.

İkinci Dâhi: Dillere destan bir çocuk doktoru. On yıllarca sayısız yavruya baktı, tedavi etti, hayata kavuşturdu. Ve ülkede, tüm dünyada durup dinlenmek bilmez çabalarla çocuk sağlığına hizmet etti. Türkiye'de 1950'de doğan her bin çocuğun 300'ü bir yaşına varmadan ölüyor. 2010'da bu sayı 20'ye düşmüş olacak. Bu başarıda İhsan Doğramacı'nın payı muazzam olmuştur.

O gönüllü yüce insan biliyordu ki "Uyar toplumu, çocuk sevgisiyle doğar ve yaşar." Onun için ülkemizde "Çocuk Cumhuriyeti" yaratmaya adanmış kendisini.

Üçüncü Dâhi: Tıp Eğitimi'nde Devrimci - Yarım yüzyıl önce kurduğu Hacettepe Hastanesi ve Üniversitesini ile Doğramacı, Türkiye'mizde tıbbi ihya etti, geleceğe taşıdı, dünya için imrenilecek bir model yaptı onu. 1967'de İngiliz Kraliyet Tıp Eğitimi Komisyonu'nun Başkanı, Londra Üniversitesi'nin Vice-Chancellor'u Sir Brian Windeyer diyordu ki: "İngiltere'de uygulamak istediğimiz eğitim sistemi, Hacettepe'dekinin aynı olacaktır."

Bugün, ülkemizde tıp eğitimi en yüksek uluslararası düzeydeyse bunun öncülüğünü İhsan Doğramacı yapmıştı.

Bir Danimarka gazetesi şöyle yazdı. "Biz, iktisat profesörümüz Jan Tinbergen'i Türk ekonomisini düzeltmesi için Türkiye'ye gönderdik. Onlar bizim tıp eğitimimizi düzeltmemiz için bize İhsan Doğramacı'yı gönderdi."

Dördüncü Dâhi: Üniversite Yaratıcısı - Kendi kaynaklarıyla iki örnek üniversite yaratmayı başarmak başka kimseye nasip olmuş mudur? Hacettepe'den sonra Bilkent'i Türkiye'ye armağan etti. Güçlü bir vizyonla: "Bir bilimsel mükemmellik merkezi olsun diye." Anadolu'da birçok yeni üniversite ve tıp fakültesi kurulmasını sağladı. Vehbi Koç ve Sakıp Sabancı gibi iki dostuna yıllarca dil dökerek ikna etti her ikisini. Sonuç: İşte Koç Üniversitesi, İşte Sabancı Üniversitesi.

Ama Doğramacı, kendi üniversitesine kendi adını koymamıştı, Bilkent adını seçmişti. Şimdi, 25 yıl sonra, onun hatrasına İhsan Doğramacı Üniversitesi doğuyor.

O YÖK'ü kurmadan önce, Türkiye'de 19 üniversite vardı. 30 yıl sonra 140 üniversitemiz var, altı-yedi tanesi dünya çapında. 1980'de yüksek öğretim yaşındaki 4 milyon gencimizden sadece yüzde 6,3'ü üniversiteye gidiyordu, şimdi o yaştakilerin yüzde 38'i üniversitede, bilimsel yayınlarda dün-

yada 44'üncü sıradaydık, bugün 19'uncuyuz. Doğramacı, ilkokullar, liseler, uluslararası okullar, özel laboratuvar liseleri kurdu ve Bilkent Erzurum'u.

Beşinci Dâhi: İş Siharbazıydı. Azimle, hayal gücüyle, uygulama hüneleriyle Doğramacı, sağlık ve eğitim hizmetlerinin finansmanını sağlamak ve sağlamlaştırmak için ticaret ve sanayi kurumlarını yoktan var etti. Bu hekim, bu bilgin, bu eğitim önderi, bu sağlık havarisi, şirketler kurdu (60'dan fazla), iş alanları geliştirdi, TEPE Holding'i yarattı, hepsinin kârını hayır ve eğitim işlerine aktardı.

Vehbi Koç'un gözü korkmuştu adeta: "Doğramacı iyi ki sağlığa, eğitime merak sarmış da, bize rakip olmamış" demişti, "rakibimiz olsaydı halimiz harap olurdu."

Altıncı Dâhi: Bir Hayırseverlik Anıydı. Muhtaç kişilere, yararlı kurumlara, güçlü idealere maddi manevi desteğini onun kadar cömertçe sağlayarak, ulusuna ve dünyaya yardım etmiş şahsiyet pek az olmuştur. Varlığının tümünü ülkemizin bilim, sağlık ve eğitim alanında ilerlemesi amacıyla vakfetti.

11 tane büyük vakıf kurdu. Bunların en yenisi, doğum yeri olan Erbil içindir. Kuzey Irak'ta yıllar boyunca düzinelerle Türk

okulu açan Doğramacı'nın oradaki yeni yükseköğretim kurumu, son haftalarda öğretim vermeye başladı.

Bir hizmet anıydı Doğramacı. Memleketine, dünyaya, milletine, insanlığa hizmet. Siyasal iktidarda gözü yoktu. "Benim iki mesleğim var" diyordu. "Biri sağlık, biri eğitim. Ben hep bu ikisine hizmette bulunacağım." Herhalde bizde ve tüm dünyada Doğramacı tek kişidir ki kendisine değişik dönemlerde Dışişleri Bakanlığı, Başbakanlık, Cumhurbaşkanlığı önerildiği (hatta kabul etmesi için baskı da yapıldığı) halde her birini kesin olarak reddetmiş olsun.

Yedinci Dâhi: Bir Dünya Şahsiyeti'di. 31 yaşında Dünya Sağlık Örgütü'nün Anayasası'nı T.C. adına imzalayan doktor - UNICEF'in on yıllarca Yönetim Kurulu Üyesi, iki dönem başkanı; adeta UNICEF'in sembolü, ta kendisi; Dünya Sağlık Örgütü Yönetim Kurulu Üyesi, Uluslararası Pediatri Kurumu'nun, Uluslararası Çocuk Merkezi'nin, Uluslararası Yüksek Öğretim Konferansı'nın on yıllarca başkanı... 15 ülkeden onursal doktora, beş kıtada bilim akademisi ve

derneklerinin onursal üyesi, 16 ülkeden devlet nişanları ve madalyaları...

Uluslararası barış uğrunda çalışacak Parliament of Cultures - Kùltürler Meclisi'ni de kurdu - Ürdünlü Prens Hassan bin Talal ile birlikte.

Onun kadar dünya barışına kendini adanmış ve görkemli hizmetler yapmış olan insanımız pek azdır.

Türkiyemiz, Doğramacı'ya en büyük ödülleri verdi. Dünya da bildi onun olağanüstü değerlerini.

Eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan dedi ki: "Prof. Doğramacı, Birleşmiş Milletler'in her ülkede bulmayı dilediği örnek bir dünya vatandaşıdır."

Rahmetli Doğramacı, her idealinde üstün başarı kazanmış ender şahsiyetlerden biriydi. Herhalde, tüm Türklük arasında onun kadar uluslararası ödül ve armağan, nişan ve armağan hiç kimse almamıştı.

Sekizinci Dâhi: Bir Müzik ve Sanat Perisiydi. Bilkent Senfoni Orkestrası onun görkemli eserlerinden biridir. Düzenlediği yurtdışı etkinliklerde de dinletiler olurdu. Konutundaki ziyafetlerde, özel resitaller, oda müziği ve küçük orkestra konserleri eksik olmazdı. Ve müze olarak tasarlanan o güzel konutta, Picasso'lar, Miro'lar, Türk sanatlarının nefis örnekleri var.

Dokuzuncu Dâhi: Bir "Örnek Kent" Mimarıydı.

İhsan Doğramacı Türkiye için bir "örnek kent" yarattı. Otuz yıl önce dağ başı olan yerde onun vizyonuyla dört başı mamur bir kent doğdu. Bilkent, tertemiz, düzenli, güvenli, kullanışlı, ferah, rahat bir uygarlık odağı. Doğramacı kent mimarı olarak da anılacak.

Onuncu Dâhi: "Örnek Aile Babası" Onun kadar çalışan, kuran, yaratan insanların hayatı öyle doludur, öyle yorucudur ki bazıların ailesi olmaz bile, bazıları çocuk çocuğunu ihmal eder. Doğramacı, bu bakımdan da müstesna bir dâhiydi. Kendini topluma ve insanlığa hasrettiği gibi, ailesine de adadı.

Bir çınar devrildi derler. İhsan Doğramacı, bir ormandı. Orman devrilmez. Hem, o cenneteki efsanevi tıba ağacı gibiydi. Kur'an-ı Kerim'deki o ihtişamlı ağacın gür dalları her eve girer, güzelim çiçekleri vardır, olgun meyveleri. Ondadır her türlü çiçek, her türlü meyve - Tıba bereket getirir, lezzet getirir. Cennet ağacıdır o. Aydınlığın güzelliklerin, iyiliklerin cömert simgesi. İhsan Doğramacı, tıba ağaçlarının ormanıydı. Bazı dâhiler, rüzgâr gibi, eser gider. Bazı dâhiler, eser bırakarak yaşar. Doğramacı'dan ölümsüz eserler kaldı.

